

SAMENVATTING VAN DE LEZING OVER DE "DOLOMIETEN"

gehouden door de heer Dr. G.B. Engelen op 10 december 1968

De NW-DOLOMIETEN hebben een oppervlakte van ongeveer 1500 km² en liggen op de zuidflank van de oost-alpieneketen. Het gebied is hoofdzakelijk opgebouwd uit permo-triadische en nog wat jongere mesozoïsche sedimenten met een maximale dikte van ongeveer 3000 m. Deze sedimentaire serie werd diskordant afgezet op de kristallijne ondergrond van kwartsphyllieten, die gemetamorfoseerd zijn tijdens de hercynische gebergtevorming.

Het grootste deel van de tektonische structuren in de permo-triadische lagen is vroeger door de meeste onderzoekers, afgezien van Diener, Accordi en Signorini, verklaard als een gevolg van regionale, tangentiële druk, verbonden met de alpiene gebergtevorming. Een onderzoek van de beslissende punten van de tektoniek toonde aan dat de voorkeur gegeven dient te worden aan een verklaring van structurele ontwikkeling d.m.v. zwaar-tektrachtstektoniek van slechts lokale omvang.

De meer algemene beschouwingen over de tektonische ontwikkeling van de Oostalpen, zoals die uiteengezet zijn door van Bemmelen (1960, a en b), worden aanvaard als het grotere tektonische kader voor de structurele ontwikkeling van de NW-Dolomieten in het Kaenozoïcum.

De NW-Dolomieten vormen de noordwestelijke hoek van de grotere eenheid der Dolomieten. Deze eenheid van de zuid-oostelijke Alpen bleef achter tijdens het omhoog rijzen van de oostalpiene geantiklinal in het Tertiair. Dit Dolomietenblok is gescheiden van de meer opgeheven, centrale delen van de geantiklinal door de grote Judicaria- en Pusteria-breuken (met een spronghoogte van minstens 5 km).

Tussen dit breuksysteem en het gebied van de Dolomieten is een zone van relatieve daling, die van slenk-achtige of synklinale aard is (Brenta Alpen, Val-di-Non-gebied, Sarntaler Alpen, Pusteria-dal). Deze zone strekt zich uit van San Candido naar het zuidoosten naar San Stefano di Cadore; dit deel (Val di Sesto) scheidt de Dolomieten van de Karnische Alpen. Delen van deze gedaalde zone zijn later samengedrukt door de gravitatieve spreiding van de nabijgelegen hogere gebieden in het noordwesten, het noorden en het noordoosten (Dietzel, 1960; van Hilten 1960; Agterberg, 1961).

Deze auteurs hebben aangetoond dat deze randzone langs de NW-, N- en NO-zijde tektogenese heeft ondergaan ten gevolge van gravitatieve reacties op het omhoog komen van de oost-alpiene geantiklinal.

Door de vervormingen in deze randzone is het centrale deel van de NW-Dolomieten echter min of meer beschut gebleven tegen dit gravitatieve spanningsveld dat uitstraalde vanuit de centrale, alpiene opheffing. In het centrale deel van de NW-Dolomieten zijn de tektonische vervormingen van de sedimentaire bedekking louter een indirect gevolg van de alpiene gebergtevorming.

De opheffing van het gebied in het Tertiair veroorzaakte een sterke erosie. Deze erosie schiep een aanzienlijk reliëf met daarin meer lokale spanningsvelden als gevolg van reliëfenergie. De ingewikkelde tektonische structuren van de NW-Dolomieten blijken vrijwel geheel het gevolg te zijn van de lokale reliëfenergie, veroorzaakt door ongelijkmatige erosie in de loop van het Kaenozoïcum (het opruimen van de zachte La Valle- en San Cassiano-lagen tussen de ladino-carnische riffen).

De inzakking van de ladino-carnische rifmassa's en de deformaties van het plastische materiaal eronder en rondom (Bellerophon, Skyth, Anis) begonnen in het Oligoceen en duren nog voort in het heden.

literatuur: "GRAVITY TECTONICS IN THE NW DOLOMITES (N. ITALY)"-(1963)
Dr. G.B. Engelen.